

Verkorte weergave van de inleidingen tijdens de regionale voorlichtingsbijeenkomst en de najaarsbijeenkomst van de KNBV over bosdoeltypen*).

Bosontwikkeling

Het overgrote deel van het Nederlandse bosareaal dateert uit de periode na 1850 en is aangelegd op arme en ten dele sterk gedegradeerde groeiplaatsen (stuifzand, heide, verlaten landbouwgronden). Nu op deze groeiplaatsen inmiddels een of meer generaties bos hebben gestaan, zijn door een verbetering van onder andere het microklimaat en de bodemopbouw de bosbouwkundige mogelijkheden geleidelijk ruimer geworden. Er zijn voor de volgende generatie bossen meer keuzemogelijkheden ontstaan.

Keuzemogelijkheden op lange termijn

Het is daardoor voor de bosbeheerder steeds belangrijker geworden om een duidelijk beeld voor ogen te hebben van zijn bosbouwkundige doelstelling op lange termijn (de volgende bosgeneratie). Bij het vaststellen van dit lange termijn doel moet uit de verschillende mogelijkheden een keuze worden gemaakt op basis van een zo volledig mogelijk inzicht in de voor- en nadelen van elke mogelijkheid. De door het Staatsbosbeheer ontwikkelde *bosdoeltypen* kunnen daarvoor een goed hulpmiddel vormen. Een bosdoeltype is een beschrijving van een op lange termijn te realiseren bosstelsel aan de hand van die kenmerken die voor het maken van die lange termijn keuze van belang zijn.

In het totstandkomingsproces van lange termijn doelstellingen moet in de eerste plaats worden vastgesteld welke keuzemogelijkheden er zijn. Met andere woorden: welke bosdoeltypen kunnen er in principe tot stand worden gebracht? Dat is in de eerste plaats afhankelijk van de groeiplaats. Elke groeiplaats heeft zijn eigen mogelijkheden die in de vorm van bosdoeltypen kunnen worden beschreven. Deze variëren van een puur spontane bosontwikkeling tot systemen die een zeer intensief beheer met zich meebrengen. Voor elke

groeiplaats ontstaat op die manier een inzicht in het scala van bosdoeltypen dat er in principe tot stand kan worden gebracht. Daarmee is het dan mogelijk geworden een discussie te voeren over de meest wenselijke keuze.

Belangenafweging

De uiteindelijke keuze van een lange termijn doelstelling wordt binnen het scala van mogelijke bosdoeltypen bepaald door een afweging van de verschillende belangen:

- wat wil de eigenaar
- wat willen belanghebbenden als houtindustrie, recreanten en natuurbeschermers
- welke kosten zijn er aan de verschillende mogelijkheden verbonden
- welke aanknopingspunten biedt de bestaande opstand.

Hoe deze belangenafweging uitvalt wordt vooral bepaald door de eigenaar en door de invloed die andere belanghebbenden op hem kunnen uitoefenen. Een natuurbeschermingsorganisatie zal daarbij de verschillende belangen anders tegen elkaar afwegen dan een particuliere eigenaar. Ook de overheid zal weer een andere afweging plegen. De verschillende keuzemogelijkheden – de bosdoeltypen – zijn daarom zo beschreven dat elke belanghebbende uit die omschrijving kan aflezen in hoeverre elk bosdoeltype aan zijn wensen tegemoet komt. De eigenaar/beheerder zal bijvoorbeeld met name geïnteresseerd zijn in de beheerskosten en financiële opbrengsten, de houtindustrie in de soorten en hoeveelheden hout die worden geproduceerd, de natuurbeschermers in de intensiteit van het beheer en de bosstructuur, de recreant in de eventuele beperkingen die aan het gebruik worden opgelegd.

Doordat deze kenmerken in de beschrijving van bosdoeltypen zijn opgenomen kan elke belanghebbende in één oogopslag beoordelen of een bepaald bosdoeltype vanuit zijn optiek aantrekkelijk is of niet. De zo beschreven bosdoeltypen geven daarmee zowel de beheerder als andere belanghebbenden inzicht in de voor- en nadelen van elke keuzemogelijkheid. De keu-

* Toelichting gegeven door ir. P. Bakker en ir. A. W. H. van Weelderden (SBB).

zemoogelijkheden zijn voor iedereen inzichtelijk en de gevolgen van een keuze te overzien.

De keuze op landelijk niveau

Het bepalen van lange termijn doelstellingen (kiezen van bosdoeltypen) gebeurt op landelijk niveau in het Meerjarenplan Bosbouw. Er wordt daarmee richting gegeven aan het rijksbeleid op het gebied van bos en bosbouw. Aan de hand van 34 bosdoeltypen die als basistypen moeten worden beschouwd, worden voor de op landelijk niveau te onderscheiden groeiplaats-eenheden de mogelijkheden in de volgende bosgeneratie beschreven. Binnen deze 34 bosdoeltypen kan onderscheid worden gemaakt in een groep met nevenschikking van functies, een groep waarin met name de houtproductie tot zijn recht komt en een groep met een accent op de natuur. Al naar gelang de prioriteiten van het beleid kan de nadruk worden gelegd op een of meer van deze groepen. Door het gebruik van bosdoeltypen kan inzichtelijk worden gemaakt wat de gevolgen zijn van het benadrukken van één bepaalde functie voor de andere functies. In het Meerjarenplan Bosbouw zal de rijksoverheid kiezen voor een bosdoeltypenverdeling waarvan zij verwacht dat die op lange termijn het beste aan de diverse wensen van de samenleving zal kunnen voldoen.

Samenvatting van de discussie gevoerd tijdens de Regionale Bijeenkomsten en de Najaarsbijeenkomst van de KNBV met als onderwerp het "Meerjarenplan Bosbouw"*).

De regionale bijeenkomsten zijn georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren en de KNBV. De voorlichting werd verzorgd door functionarissen van Staatsbosbeheer.

Regionale bijeenkomsten vonden plaats in:

Eindhoven	70 deelnemers
Ugchelen	90 deelnemers
De Bilt	75 deelnemers
Heerle	50 deelnemers
Haaren	50 deelnemers
Almelo	75 deelnemers
Bijeenkomst KNBV	130 deelnemers

550 deelnemers

De deelnemers bestonden uit leden van de Vereniging van Boseigenaren, de KNBV en overige bouseigenaren en belangstellenden.

De voorlichting werd verstrekt door ir. A. W. H. van Weelderden (inspecteur Bosbouw SBB) en ir. P. Bakker (beleidsmedewerker SBB). De heer Van Weelderden

gaf allereerst een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot het MJP om vervolgens een uitwerking te geven van het begrip Bosdoeltypen. Een bosdoeltype is een beschrijving van een bos dat een beheerder op lange termijn gezien tot stand wil brengen. De heer Bakker zette uiteen hoe de beheerder kan komen tot de keuze van een bosdoeltype en lichtte de verschillende kenmerken van de bosdoeltypen toe. Tevens zette de heer Bakker uiteen op welke wijze men gekomen is tot de 34 bosdoeltypen en welke variatiemogelijkheden daarop bestaan.

De punten die tijdens de reeks van discussies herhaaldelijk naar voren zijn gekomen en door de deelnemers als zeer wezenlijk werden ervaren zijn hieronder samengebracht:

Algemeen

– Het invoeren van het begrip Bosdoeltype en de daarmee verbonden wijze van denken in de Nederlandse bosbouw wordt als positief ervaren. Het overgaan van een "pioniersbosbouw" naar "bosontwikkeling" is juist.

Daarmee wordt het denken op lange termijn concreter en gericht. De relatie tussen korte termijn denken met de te realiseren doelen op de lange termijn wordt door het toepassen van het systeem bosdoeltypen duidelijk. De bosbouwkundige planning wordt zo in een werkbaar raamwerk geplaatst.

Positieve reacties

– Op basis van bosdoeltypen kan een wezenlijke discussie worden gevoerd met niet-bosbouwkundigen bijvoorbeeld in het kader van het vaststellen van gemeentelijke bestemmingsplannen.

– Er kan worden aangetoond dat bosbouw een goede financiële toekomst heeft maar dat deze toekomst niet morgen gerealiseerd wordt. Daardoor moet de overheid (de maatschappij) de bereidheid opbrengen de bosbouw nog vele jaren te ondersteunen om de periode van nu tot aan de financieel positieve toekomst te overbruggen.

– Bij de keuze van de verschillende bosdoeltypen kan een financiële vertaling plaatsvinden.

Aanvullingen

– De gehanteerde tarieven en opbrengsten dienen kritisch te worden bekeken.

– Duidelijk moet worden of bij het streven naar een bosdoeltype, alleen gedacht moet worden aan de volgende generatie, ofwel in meerdere generaties.

– Zekerheid moet worden verkregen dat geen enkele overheid vanuit een door haar gewenste bestemming

*) Verslag door J. L. Volmuller.

aan de boscigenaar een bosdoeltype dwingend kan voorschrijven.

– De bosdoeltypen dienen gebaseerd te zijn op de groeiplaatsfactoren.

– Zure regen is een probleem voor de bosbouw maar niet van de bosbouw. Het zou een utopie zijn om te veronderstellen dat er bossen zijn aan te leggen die, ook op de lange duur, bestendig zijn tegen zure regen.

– Expliciet moet worden gesteld dat de boscigenaar zijn huidige vrijheid van handelen behoudt (mits bosbouwkundig verantwoord).

– De overgang naar lange omlopen zal duidelijke liquiditeitsproblemen met zich mee brengen voor de eigenaren. Het verstrekken van subsidies zal in die periode een absolute voorwaarde zijn willen wij in Nederland bossen met lange omlopen krijgen.

Kritiek

– De kans is aanwezig dat niet-bosbouwkundigen het "Bosdoeltypen-boek" gaan gebruiken als receptenboek bij het nemen van planologische beslissingen

(bestemmingsplannen). Zekerheid moet worden verkregen dat dit niet mogelijk is, ook niet in de toekomst.

– Vele gronden hebben nog niet het vermogen (zijn nu van een dusdanig slechte kwaliteit) om het toe passen van lange omlopen mogelijk te maken. Indien het systeem bosdoeltypen betrekking heeft op de "volgende" generatie dan zijn bosdoeltypen met een korte omloop en eenvoudige opstandssamenstelling noodzakelijk.

Het gevaar dat bestaat dat van politieke zijde gesteld wordt dat al onze huidige bossen een lange omloop moeten hebben, dient te worden ingeperkt. Het geheel niet meer noemen van boomsoorten als de fijnspaar, Japanse lariks en de Amerikaanse eik, is onjuist. Met de name de Japanse lariks kan als bebossingsboomsoort interessant zijn, terwijl de fijnspaar als boomsoort voor korte omlopen niet zonder meer mag worden afgeschreven.

– Een eventuele koppeling van het toepassen van het bosdoeltype-systeem en subsidies is onjuist.

– Het systeem geeft niet aan welke eisen het aspect recreatie aan het bos stelt.

KNBV

Jaarverslag 1982 Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging

Intensief en diepgaand zijn de discussies geweest, zowel tijdens de ledenvergaderingen als in het bestuur, bij het opstellen en nader uitwerken van de nota "Strategie voor de activiteiten van de KNBV voor de komende twee à drie jaar".

Uit de discussies kan worden geconcludeerd, dat binnen de vereniging de behoefte leeft om, zowel intern als extern, zijn activiteiten uit te bouwen. Daarbij zal de KNBV optreden als behartiger van de belangen van de Bosbouw in de ruimste zin. Wel moet duidelijk zijn welke gemeenschappelijke uitgangspunten de vereniging daarbij denkt te hanteren. Door het houden van discussies tijdens de ledenvergadering, gerichte excursies, artikelen in het tijdschrift, de Studiekring, e.a. wordt de komende jaren op bewuste wijze gezocht naar deze uitgangspunten. Mede ter bevordering en ondersteuning van de grotere activiteiten van onze vereniging is de Activiteiten Commissie opgericht.

Dat de huidige ingeslagen weg door de leden van onze vereniging positief beoordeeld wordt, blijkt uit de grote opkomst bij ledenvergaderingen. Een deelnemersaantal van boven de honderd moet langzamerhand als normaal worden beschouwd. In juni vond een excursie plaats naar Frankrijk. Een dertigtal van onze leden heeft kunnen leren hoe hoogwaardig eikehout aldaar geteeld wordt.

Het ledental

In 1982 traden als lid tot de vereniging toe: J. H. Oterdoom, H. A. M. Dielissen, H. Six Dijkstra, J. J. van de Wel, J. M. Heering, A. J. Gerritsen, F. A. G. Holla, P. C. Kaars Sijpenstein, G. van der Lely, W. P. Locher, H. Navis, A. F. M. Olsthoorn, W. Ossewaldt, T. M. Ritskes, P. A. J. Schimmel, Th. Stomp, W. C. P. Thalen en J. Voordewind.

Als lid bedankten: O. Cremers, D. Heinsdijk, G. van den Laar, W. van Nispen tot Sevenaer, C. Papenhuyzen, W. J. J. Snijders, B. R. Kok en F. Woons.

Het ledental bedroeg ultimo 1982: 441. Het aantal donateurs bedroeg 63.

De contributies

Deze zijn in 1982 niet gewijzigd.

Het bestuur

Begin 1982 was het bestuur als volgt samengesteld: A. J. van der Poel (voorzitter), J. van den Bos (vice-voorzitter), J. L. Volmuller (secretaris), J. Sevenster (penningmeester), L. C. Smit en C. J. Stefels.

Tijdens de voorjaarsvergadering is C. J. Stefels afgetreden en is J. W. H. van der Krol als bestuurslid benoemd.

Het tijdschrift

In 1982 was de samenstelling van de redactiecommissie: A. van Maaren (voorzitter), H. M. Heybroek (secretaris), mw. M. G. Goosen, G. J. den Hartog, J. G. Moleenaar, J. Kuiper, H. Meijers en J. Sevenster. Van het tijdschrift verschenen in 1982 10 afleveringen met in totaal 364 pagina's. Veel aandacht is besteed aan het themanummer "Bosbouw en Energie". Dit themanummer is aangeboden aan jhr. mr. M. L. de Brauw, voorzitter van de Stuurgroep Maatschappelijke Discussie Energiebeleid. Zeer breed is de verspreiding en de interesse in dit nummer geweest.

De Studiekring

Het bestuur van de studiekering bestond uit R. A. A. Oldeman (voorzitter), J. K. R. van den Wijngaard (secretaris), A. Bakker, C. J. de Lange. De jaarlijkse studiekeringdag werd gehouden op 26 november. Het thema van de dag luidde: "Boom- en bossoortenkeus". Er werden preadviezen gegeven door de heren: Westra, prof. Zukrigl, Den Boer, Filius.

De Activiteitencommissie

De "nieuwe" activiteitencommissie kende in 1982 de

volgende leden: C. P. van Goor (voorzitter), J. K. R. van den Wijngaard (secretaris), B. Groenhuis, H. K. M. Lugtmeyer, F. J. Somsen en R. H. Lichthart.

De kascommissie

De kascommissie bestond in 1982 uit J. van den Burg, B. Groenhuis en J. K. R. van den Wijngaard. De rekening sloot met een nadelig saldo van f 5.065,83. De balans toonde ultimo 1982 een kapitaal van f 134.874,-.

Vertegenwoordigingen

De Vereniging was in 1982 met de volgende personen vertegenwoordigd in verschillende commissies, organen e.d.: M. M. G. R. Bol in de Stichting Het Nationaal Centrum voor Bos, Natuur en Landschap, W. M. Fuchs in de Nationale Populieren Commissie, J. N. R. Bonjer voor in het Nationaal Comité Boomfeestdag, L. C. Smit in de Bosbouwvoorlichtingsraad.

De 56e voorjaarsvergadering

Op kasteel "Groeneveld" werd de voorjaarsbijeenkomst gehouden. De meeste leden maakten op deze wijze kennis met het nieuwe Nationaal Centrum.

De 58e najaarsvergadering

Tijdens de vergadering werd intensief gediscuteerd over het studentenlidmaatschap. Besloten werd het definitieve besluit uit te stellen tot de voorjaarsvergadering.

De notitie van het bestuur "Strategie voor de activiteiten van de KNBV voor de komende twee à drie jaar" is behandeld. De vele suggesties en aanvullingen vanuit de vergadering zullen door het bestuur bekeken worden. Hoewel de strategie dus nog volop in discussie is speelde de excursie reeds in op de gedachten die in de notitie verwoord werden.

In de boswachterij Rozendaal werd het begrip bosgebruikstype toegelicht. Aan de hand van een vijftal opstandsbeelden werd bekeken hoe het bosgebruikstype douglas gemengd met beuk of eik bereikt kon worden.